

există răsplată, pentru neglijarea educației copiilor lor, părinții vor da socoteală în ziua judecării.

Justificare nu există, mai ales pentru că părinții îl au pe Dumnezeu ajutor. Dar tot Dumnezeu a poruncit în Vechiul Testament, ca atunci când un părinte este lovit de fiul său, acesta să fie ucis cu pietre, în afara cetății și în văzul tuturor locuitorilor ei. Cum poate într-un asemenea caz să se justifice un părinte pentru reaua creștere a fiului său? Copiii, spune Sfântul, sunt precum ceara moale, sau precum perla abia scoasă din cochilie, precum pictura sau sculptura. Părinții devin pictori, artiști, sculptori, creând locuitorii Împărăției Cerești. Așadar, e nevoie de mare atenție când lucrezi la chipul Împărătesc. Nu e îngăduit ca sufletul unui copil să devină peșteră de tâlhari. Sufletul unui copil este cetatea și templul Domnului, de aceea construirea ei, de la temelie până la tavan, trebuie să se facă cu cea mai mare grijă și atenție. Dumnezeu ajută, dar îi și răsplătește cum se cuvine pe părinții care o construiesc bine, pedepsindu-i, însă, pe cei ce nu-și dau deloc silința.

Cred că mare va fi folosul părinților, dar și al tuturor celor care vor citi aceste texte. Și, dacă dintre aceștia, chiar și puțini fiind, și nu pe toate textele le vor aplica în viața lor, vor vedea folosul pe care îl vor avea. Noi am ales doar puține din multele texte ale Dascălului Universal al Bisericii noastre, pe acelea în care Sfântul îi sfătuiește pe părinți cum să-și educe cel mai bine copiii.

Schitul Nou de la Sfântul Munte Athos
15 aprilie 1995

Ieromonahul Benedict

PĂRINȚI ȘI COPII

O formă de putere

Aș dori să vă vorbesc și despre o a treia formă de putere, o putere care-și are originea nu în păcat, ci în chiar natura noastră.

Care să fie? Este puterea pe care o au părinții asupra copiilor lor. Copiii sunt o răsplată pentru toate suferințele lor. De aceea un înțelept spune: „*Cel care se teme de Domnul va cinsti pe tatăl său și ca stăpânitori va sluji celor care l-au născut*” (Înțelepciunea lui Isus Sirah 3,7), explicând ceva mai departe și de ce: „... *ce le vei da tu în schimb pentru ceea ce au făcut ei pentru tine?*” (Înțelepciunea lui Isus Sirah 7,29). Ce nu poate da în schimb un fiu tatălui său? Trebuie să înțelegem că părinții ne-au născut pe noi, noi, însă, nu-i putem naște pe ei. Și dacă nu putem face ceva tot atât de important pentru părinții noștri, măcar să le răsplătim acest dar neprețuit pe care ni l-au dat și să-i cinstim așa cum se cuvine. Dar nu pentru că o cere legea firii, ci pentru că o cere frica de Dumnezeu.

Voia lui Dumnezeu este să ne cinstim părinții încă de mici

Dumnezeu dorește foarte tare ca părinții să fie cinstiți de copiii lor. Pe copiii care-și cinstesc părinții, Dumnezeu îi răsplătește cu mari daruri și cu multe bunătăți, în schimb, pe cei care încalcă această lege, îi pedepsește cu necazuri mari și cu rele multe. Căci spune Scriptura: „*Cel ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe mama sa, acela să fie omorât*” (Ieșirea 21,17). Iar pentru cei ce-și respectă părinții scrie: „*Cinstește pe tatăl-tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământ ...*” (Ieșirea 20,12).

Acestora din urmă, Dumnezeu le dă o răsplată care îndeobște se socotește a fi un mare dar: bătrâneți fericite și zile îndelungate. Celor, însă, care nesocotesc legea respectului datorat părinților, Dumnezeu le dă o pedeapsă socotită a fi răul cel mai cumplit, anume, moartea prematură, înainte de vreme. Pe primii îi atrage să fie iubitori cu părinții, făgăduindu-le cinstiri, în timp ce pe ceilalți, chiar și fără voia lor, îi ajută să nu-și mai disprețuiască părinții, făcându-i să se teamă de pedeapsă. Cu alte cuvinte îi face să devină fii buni, de frică.

Dumnezeu nu poruncește ca fiul care-și lovește părintele să fie pedepsit cu moartea și nici după ce acesta e dus legat la tribunal nu spune să fie dus și arătat tuturor în piață și apoi scos din oraș; aceasta pur și simplu pentru că tatăl însuși își duce fiul netrebnic în centrul cetății; și nici nu

trebuie să arate vreo dovadă cuiva, pentru că oricum îl cred toți. Și pe bună dreptate. Un părinte, care, de dragul copilului său, a cheltuit bani și câte și mai câte, nu s-ar fi făcut acuzatorul lui dacă acesta nu l-ar fi rănit sau nu l-ar fi vătămat foarte tare.

Așadar tatăl își duce fiul în mijlocul cetății, cheamă tot poporul și anunță de față cu mulțimea ce acuzație îi aduce. Atunci toți cei care-l aud iau câte o piatră și o aruncă în fiul care și-a lovit părintele.

Legislatorul nu voiește ca oamenii cetății să fie doar martorii pedepsei, ci și participanți la ea. Fiecare, văzându-și mâna dreaptă cu care a aruncat piatra în capul fiului sacrileg, va avea un bun prilej să-și aducă întotdeauna aminte de întâmplare și să se îndrepte dacă e pe cale să greșească. Legislatorul ne mai lasă să înțelegem ceva, anume că cel ce-și jignește sau își rănește părinții nu numai față de ei a greșit, ci față de toți oamenii.

De aceea îi cheamă pe toți să ia parte la pedeapsă, ca și cum toți ar fi fost vătămați și loviți; de aceea adună la un loc tot poporul și toată cetatea, ca să-i învețe și pe cei ce n-au nicio legătură să se revolte când părinții sunt loviți sau atacați în vreun fel, ca și cum vătămată ar fi întreaga fire omenească. Îi învață să alunge din mijlocul lor un asemenea om, ca pe o boală contagioasă sau o boală de rând. Să-l alunge nu numai din oraș, ci și din lumina vieții. Un asemenea sacrileg este un dușman public, este vrăjmașul

PĂRINȚI, COPII ȘI CREȘTEREA LOR

tuturor oamenilor, al lui Dumnezeu, al firii, al legilor și al vieții pe care noi toți o împărțim. Le poruncește tuturor să ia parte la execuție ca și cum ar participa la curățarea cetății.

(Omilia a IV-a la Facere)

Educatorii firești

Avem un educator care ne ordonează și ne rânduește viața cu cuvinte, îndemnuri și sfaturi. Cine este el ? Este tatăl, pe care Dumnezeu l-a hărăzit fiecăruia dintre noi. Tocmai de aceea a rânduit Dumnezeu să fim iubiți de cei care ne-au dat naștere, ca să avem lângă noi pe cineva care să ne învețe virtutea.

Tată nu este numai cel ce dă naștere, ci și cel ce dă o educație și o creștere bună copilului său. Mamă nu este numai cea care-și poartă pruncul în pânțe, ci și cea care și-l crește cum se cuvine. Părinții ne-ar da sigur dreptate; ar mărturisi că nu natura, ci virtutea îi face să fie părinți. De multe ori părinții își reneagă copiii și rup orice legătură de rudenie cu ei, înfiind, în schimb, alții, cu care nu sunt deloc rude.

Ce lucru mai absurd decât acesta poate exista? Să-și alunge copiii pe care ei înșiși i-au născut și, în locul lor, să-și ia alții, pe care nu ei i-au născut?

PĂRINȚI, COPII ȘI CREȘTEREA LOR

Iubirea părinților este o necesitate naturală.

Dumnezeu a lăsat ca iubirea părinților pentru copii să fie o necesitate naturală, o lege a firii, dar, pe de altă parte, să și depindă de purtarea copiilor. Părinții își iartă copiii când greșesc, pentru că natura însăși îi îndeamnă să o facă. Chiar și atunci când copiii devin de nerecunoscut și sunt iremediabil atrași de rău, tot natura este aceea care îi obligă pe părinți să le poarte de grijă și să nu-i părăsească, oricât de vicioși ar fi devenit.

(Despre Ana)

Până unde trebuie să-și asculte și să-și respecte copiii părinții.

Dumnezeu ne îndeamnă să ascultăm numai în lucrurile care nu aduc vătămare credinței și evlaviei. Este adevărat că lui Dumnezeu îi este bineplăcut să le dăm părinților cinstea cuvenită. Dar nu trebuie să mai ascultăm atunci când părinții ne cer o cinstită mai mare decât cea cuvenită. Domnul nostru Iisus Hristos ne spune: „Dacă vine cineva la Mine și urăște pe tatăl său și pe mamă și pe femeie și pe copii și pe frați și pe surori, chiar și sufletul său însuși, nu poate să fie ucenicul Meu” (Luca 14,26). Domnul nu te îndeamnă să-ți urăști fără motiv, pentru că un lucru ca acesta este foarte împotriva firii, dar El nu îngăduie să-ți ceară să-ți iubești mai mult decât pe

PĂRINȚI, COPII ȘI CREȘTEREA LOR

El, fiindcă a-i iubi mai mult decât pe Dumnezeu face rău atât celor iubiți cât și celui care-i iubește.

(Comentariu la Evanghelia după Luca)

Când părinții nu te împiedică și nu-ți pun opreliști să-ți vezi de cele ale sufletului, trebuie să-i ascuți, fiindcă altfel e mare primejdie. Dacă, însă, ne cer ceva fără motiv și ne întorc de la cele duhovnicești, ascultarea față de ei nu mai e obligatorie.

(Comentariu la Evanghelia după Ioan, Omilia XXI)

Trebuie să ne îngrijim părinții până la sfârșit

Domnul Iisus Și-a încredințat mama de pe cruce ucenicului Său. El ne-a învățat în felul acesta că suntem datori a-i îngriji pe părinții noștri până la ultima lor suflare.

(Comentariu la Evanghelia după Ioan, Omilia LXXXV)

„Nu-i întărâtați ... pe copiii voștri...”

„Și voi, părinților, nu întărâtați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului” (Efeseni 6,4).

N-a spus: iubiți-i, pentru că aceasta este oricum porunca firii, fie că vrem, fie că nu. Nu era nevoie să dea o lege pentru asta. Ce spune însă? „Nu-i întărâtați”, cum fac mulți care-și dezmoștenesc și-și reneagă copiii și le fac tot felul de greutăți, ca și când copiii lor n-ar fi oameni

PĂRINȚI, COPII ȘI CREȘTEREA LOR

liberi, ci sclavi. De aceea spune: „nu-i mâniați pe copiii voștri”.

Pe urmă, și cel mai important lucru pe care-l face Domnul Iisus Hristos, este acela că ne explică cum trebuie să facem încât copiii să devină ascultători, făcând ca toate să depindă de capul familiei. Așa cum a arătat că femeia trebuie să asculte de bărbat, așa se adresează și acum bărbatului spunându-i: „... ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului”.

(Comentariu la Epistola către Efeseni, Omilia XXI)

Monahii își cinstesc în chip deosebit părinții

Aș dori să înțelegi că cel ce se apropie în toate de desăvârșirea în virtute, va păzi și această poruncă cu cea mai mare râvnă. Dacă tatăl tău trebuie să moară pentru tine, o va face, pentru că te cinstește și te slujește, nu pentru că așa cere legea firii; înainte de toate, o face din iubire pentru Acela care a disprețuit toate lucrurile lumești.

(Apologia vieții monastice, Cuvântul al II-lea)

Un sfat scurt

„Copii, ascultați pe părinții voștri în Domnul, că aceasta este cu dreptate” (Efeseni 6,1). Aici nu vorbește nici despre Hristos, nici despre cele cerești. Se adresează sufletelor simple, copiilor, și de aceea o face cu un sfat scurt, pentru că ei n-ar

PĂRINȚI, COPII ȘI CREȘTEREA LOR

putea urmări un cuvânt prea lung. De aceea nu spune nimic despre Împărăția lui Dumnezeu, fiindcă, la această vârstă, nu pot înțelege asemenea lucruri. Spune doar ce ar dori să asculte un suflet de copil, că va trăi ani mulți pe pământ.

Dacă ne-ar întreba cineva de ce nu le-a spus nimic copiilor despre Împărăția lui Dumnezeu, ci le-a dat doar porunca scrisă în Lege, i-am răspunde că a făcut-o pentru că ei sunt ființe nevinovate și pentru că știa bine că, dacă un bărbat și o femeie se supun Legii, atunci nu-i nevoie de multă osteneală ca să-i facă și pe copiii lor să i se supună. Dacă educația începe bine, statornic și hotărât, atunci foarte ușor vor merge pe drumul Legii. Cel mai greu e să pui temelia.

Până unde trebuie să-și asculte copiii părinții

„Copii, ascultați pe părinții voștri în Domnul...”, adică după voia Domnului. Dumnezeu, spune, a dat această poruncă. Ce am spune dacă părinții cer lucruri absurde, nebunești? Desigur, niciodată un tată nu va cere lucruri ciudate, chiar dacă el este ciudat. Dar așa îl apără Apostolul pe copil spunând „în Domnul”, înțelegând: „să-ți ascuți părinții când nu-ți cer să faci ceva împotriva lui Dumnezeu. Adică, dacă un părinte este idolatru, închinător la idoli, sau eretic, copilul nu trebuie să-l asculte și să fie ca el, pentru că ar însemna că se împotrivește voii Domnului (...).

PĂRINȚI, COPII ȘI CREȘTEREA LOR

Și bagă de seamă că a pus o temelie minunată drumului nostru spre virtute, anume cinstirea părinților. Foarte firesc. Mai întâi a interzis lucrurile păcătoase și apoi, voind să ne aducă la virtuți, primul lucru pe care apostolul Pavel l-a făcut a fost să ne poruncească să ne cinstim părinții, pentru că ei, înaintea tuturor și imediat după Dumnezeu, sunt cei ce ne-au dat viață. Încât este firesc ca ei să fie primii care să se bucure de toate lucrurile noastre bune și pe urmă ceilalți oameni. Dacă cineva nu are respect pentru părinți, niciodată nu va fi îngăduitor și tolerant cu ceilalți.

(Comentariu la Epistola către Efeseni, Omilia XXI)

Cum trebuie să fie copiii

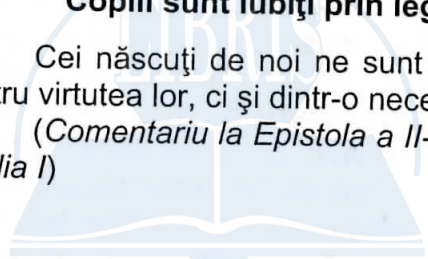
Copiii trebuie să fie cuviincioși, să se distingă prin cumințenie și să fie lăudați și de oameni și de Dumnezeu. Să învețe să-și stăpânească stomacul, să stea departe de lux, să fie economi, iubitori și să învețe să se conducă singuri. Numai astfel pot reuși să le ofere multă răsplată părinților, numai astfel toate vor fi spre slava lui Dumnezeu și spre mântuirea noastră, în numele lui Iisus Hristos, Domnul nostru ...

(Comentariu la Epistola I către Timotei, Omilia a IX-a)

Copiii sunt iubiți prin legea firii

Cei născuți de noi ne sunt dragi nu numai pentru virtutea lor, ci și dintr-o necesitate naturală.

(Comentariu la Epistola a II-a către Timotei, Omilia I)

CREȘTEREA COPIILOR

Să avem grijă să fie cuminți

Să avem grijă ca tinerii să fie cuminți, pentru că, am spune, de la neascultare pornesc toate relele. Cu trecerea timpului, un obicei rău devine atât de dăunător, încât niciun sfat, oricât de bun, nu-i mai poate ajuta pe cei ce s-au dedat unui viciu. Aceștia se lasă conduși de diavol, ca niște prizonieri, oriunde le dictează. El e cel ce dictează și le dă tinerilor poruncile pierzătoare, pe care ei le execută cu plăcere, bucurându-se numai de plăcerea prezentă, fără a se gândi niciun moment că e urmată de durere. De aceea vă rog să-i ajutăm pe copiii noștri, ca să nu apese asupra noastră răspunderea pentru faptele lor rele.

Exemplul lui Eli

Sau nu știți ce a pățit preotul Eli care n-a îndreptat cum trebuia slăbiciunile copiilor săi? Dacă un medic vrea să trateze numai cu curăție o patimă care nu se lasă dusă decât dacă e tăiată, o face cu neputință de nevindecat. Nu folosește terapia potrivită. Așa a făcut și bătrânul Eli. Deși trebuia să-și pedepsească copiii, pe fiecare după

PĂRINȚI, COPII ȘI CREȘTEREA LOR

cu ochii lor și le transmiteau mai departe urmașilor prin viu grai. Deși nu fuseseră de față la întâmplări, le credeau tot atât de mult ca și cum le-ar fi văzut cu ochii lor.

(Erminie la Psalmul 43)

Ce răsplată au părinții pentru buna creștere a copiilor?

Și tații și mamele sunt răsplătiți deopotrivă. Ascultă ce spune Scriptura și unora și altora, căci nu le vorbește mai puțin femeilor decât bărbaților. Sfântul apostol Pavel spune: „... femeia, amăgită fiind, s-a făcut călcătoare de poruncă”, dar adaugă: „dar ea se va mântui prin naștere de fii ...” (I Timotei 2,14-15).

El vrea să spună femeii următoarele: suferi că prima femeie nu ți-a lăsat altceva decât munci și dureri și naștere în veci ? Nu te speria și nu te mâhni și nu te revolta pentru că bucuriile pe care le capeți din creșterea copiilor, dacă vrei, te fac să uiți durerile facerii și te fac să simți că, crescându-ți copiii, împlinești o mare lucrare. Dacă te îngrijești să le dai copiilor tăi o educație bună și îi conduci spre virtute, vei avea parte de mântuire. Munca, grija și această lucrare a ta de mare însemnătate vor fi răsplătite din plin. Ca să te convingi că mamă nu este numai cea care naște și că nu în nașterea de prunci se află răsplata, uite ce spune apostolul Pavel tot în aceeași epistolă despre văduvă: „dacă a crescut copii...” (I Timotei 5,10). Nu spune doar *dacă a născut*, ci *dacă a*

PĂRINȚI, COPII ȘI CREȘTEREA LOR

crescut copii, pentru că nașterea se datorează naturii, iar creșterea copiilor ține de o alegere. Tot el, după ce a zis „se va mântui prin naștere de fii”, nu s-a oprit aici, ci, vrând să arate că important nu este a naște, ci a crește și a educa copii, a adăugat: „... dacă va stăru, cu înțelepciune, în credință, în iubire și în sfințenie” (I Timotei, 2,15).

Vrea să spună așa: Atunci abia vei primi mare răsplată, când copiii pe care i-ai născut vor stăru în credință, în iubire și în sfințenie. Dacă îi conduci spre credință, iubire și sfințenie, dacă îi stimulezi, dacă îi înveți și îi sfătuiești, pentru această grijă a ta te așteaptă, o mare răsplată de la Dumnezeu.

Și băieții și fetele

Să nu creadă mamele că se cuvine să se ocupe numai de băieți sau numai de fete. Apostolul Pavel n-a făcut aici niciun fel de deosebire. A spus doar: „dacă a născut și a crescut copii” și: „... dacă va stăru, cu înțelepciune, în credință, în iubire și în sfințenie”.

Trebuie să avem grijă și de unii și de ceilalți și, mai ales mamele, care stau mai mult acasă, pentru că bărbații au și alte griji: slujba în cetate, călătoriile, piața. Femeia, în schimb, fiind scutită de felul acesta de griji, se poate ocupa mai ușor de copii, pentru că are mult mai mult timp liber. Așa făceau femeile și în antichitate. A te ocupa de copii nu este o treabă obligatorie a bărbatului, este o datorie a amândurora. Prin datorie înțeleg că